

Nová slova:

Jazyky: het Tsjechisch, het Nederlands, het Duits, het Engels, het Frans, het Italiaans;

Země: Tsjechië, België, Nederland, Italië, Duitsland, Engeland, Frankrijk

Waar kom je vandaan? – Odkud jsi?; spreken, ik spreek – mluvit; studeren, ik studeer – studovat

2. Znáte tuto říkanku?

*Mijn moeder is niet thuis,
mijn vader is niet thuis.
Piep! zei de muis in het voorhuis.*

Nová slova:

zei – řekla; muis, de – myš; voorhuis, het – síň

TEXT A

8/1

Jan: "Kijk, Anneke, ik heb hier mijn auto."

Anneke: "Ja, maar denk vooral niet, meneer, dat ik in die auto stap met een vreemde!"

Jan: "Wel, je bent een heel verstandig meisje. Neem nooit snoep van vreemde mensen aan. En vooral nooit in een vreemde auto stappen. Maar kijk eens, Anneke, mijn auto is kapot, ik heb hulp nodig. Misschien kan je vader me helpen."

Anneke: "O ja, natuurlijk! Mijn vader kan zeker helpen. Mijn vader heeft zelf ook een auto. Hij heeft veel verstand van auto's. Wij hebben een Audi. Dit is een Volkswagen, hè?"

Jan: "Jij hebt verstand van auto's, zeg! Maar breng me nu maar vlug naar je vader. Ik heb haast."

GRAMATIKA**1. Přítomný čas sloves (2)**

	hebben	studeren	weten	helpen
ik	heb	studeer	weet	help
jij/je	hebt	studeert	weet	helpt
u	hebt/heeft	studeert	weet	helpt
hij, zij, het	heeft	studeert	weet	helpt
wij/we	hebben	studeren	weten	helpen
jullie	hebben	studeren	weten	helpen
zij/ze	hebben	studeren	weten	helpen

Hebben je sloveso nepravidelné – 3. osoba j. č.: *heeft*

Dále si všimněte pravopisu slovesa studeren a weten. Střídají se zde zavřené (studeer, weet) a otevřené slabiky (studeren, weten).

U typu slovesa *weten* se ve 2. a 3. osobě ke kmeni slovesa (*weet*) již nepřidává další *-t*.

Otázka: *heb ik, heb je? heeft hij?* Hovorově: *heeft ie?*

Zápor: *ik heb niet, jij hebt niet atd.*

Některé idiomy se slovesem *hebben*:

<i>ik heb haast</i>	spěchám
<i>ik heb ... nodig</i>	potřebuji ...
<i>ik heb hulp nodig</i>	potřebuji pomoc
<i>ik heb verstand van ...</i>	rozumím ...
<i>ik heb verstand van auto's</i>	rozumím autům

2. Zájmena ukazovací

	de-woorden	het-woorden	množné číslo
TADY: tento, toto	deze naam	dit dorp	deze namen, deze dorpen
TAM: tamten, tamto	die naam	dat dorp	die namen, die dorpen

3. Kontaktní slova uvozující nebo končící větu. Tato slova již ztratila svůj původní význam:

Například: **kijk, zeg, hoor**

Jij bent nieuwsgierig, zeg!

Kijk eens, ik heb haast.

Wees verstandig, hoor!

Ty jsi ale zvědavý!

Hele, já spěchám.

Buď rozumný! Poslyš, měj rozum.

Podobný dovětek *hè* ve familiárnější otázce:

Dit is een Volkswagen, hè?

To je volkswagen, že jo?

Nizozemština si libuje ve vkládání slůvek s pokleslým významem do vět.

maar – ale; maar – jen

Breng me nu maar naar je vader. Teď mě jen doved' k otci.

eens – jednou

Kijk eens, mijn auto is kapot. Podívej, mám rozbité auto.

Tato slůvka často nepřekládáme. Jsou však pro každý jazyk velmi typická.

4. Nepřímý slovosled – inverze

Sloveso určité stojí v hlavní větě vždy na **druhém** místě. V případě, že první místo zaujímá jiný větný člen než podmět, stojí podmět až za určitým slovesem.

Přímý slovosled:

podmět + přísudek
(sloveso určité)

Je vader **kan** me misschien helpen.

Ik **ben** het.

Nepřímý slovosled:

jiný větný člen + přísudek
(sloveso určité) + podmět

Misschien **kan** je vader me helpen.

Dat **ben** ik.

Ve vedlejší větě stojí sloveso určité na konci věty:

*Denk niet dat (že) ik in die auto **stap**.*

CVIČENÍ

1. Tvořte otázky a odpovědi. Pracujte ve dvojicích: 🔊

Vzor: *Ik heb haast en jij? Heb je ook haast?*

1 Ik heb een auto en jij?

2 Ik heb hulp nodig en u?

3 Ik heb verstand van auto's en Jan?

4 Ik heb een broer en een zus en jij?

5 Wij hebben een boerderij en jullie?

2. Doplňte správný tvar slovesa *hebben* nebo *zijn*:

1 Jij _____ een auto.

2 Jan _____ twee zusjes.

3 Ik _____ op school.

4 Anneke _____ klein.

5 Ik _____ een radio.

6 De radio _____ zwart.

7 U _____ een mooie boerderij.

8 Het boek _____ dik.

- Některé přípony přídavných jmen jako **-ig, -lijk, -aardig** však strhávají přízvuk na **předcházející** slabiku: *natuurlijk, nieuwig, aardig*.
- Přípony podstatných jmen jako **-ij, -in, -es** a sloves na **-eren** přejímají přízvuk. Vyslovte: *boerderij, vriendin, studeren*
- Ve složeninách bývá často hlavní přízvuk na druhém členu složeniny. Porovnejte: *meneer* (vzniklo z *mijnheer*)
- Samohlásky v nepřízvučných slabikách vyslovujeme redukovaně, a to i e [ə] v příponě přídavných jmen, např.: *kleine, grote, goede* ... Před -r, -l, -n, -m mizí v běžné výslovnosti redukované ə, např.: *moeder* [mudr]

GRAMATIKA

1. Přítomný čas sloves (3)

	weten	stoppen
ik	weet	stop
jjj/je, u	weet	stopt
hij, zij, het	weet	stopt
wij/we	weten	stoppen
jullie	weten	stoppen
zij	weten	stoppen

Rozkaz: Weet! Stop!

Zápor: Ik weet niet. Ik stop niet.

Samostatné „Nevím“ překládáme: Ik weet het niet – To nevím.

Otázka: Weet ik? Stop ik?

Pozor: V druhé osobě v otázce: *Woon je? Weet je? Stop je?* odpadá koncovka **-t**.

Nizozemština většinou zachovává **kvantitu**. Je-li v infinitivu dlouhá samohláska, je v celém přítomném čase a naopak. Pozor na otevřené a zavřené slabiky!

Například: *horen – ik hoor, blaffen – hij blaft, stoppen – stop!* Výjimku tvoří sloveso *komen*, které v jednoslabičných tvarech jednotného čísla má samohlásku krátkou, jinak dlouhou. Tedy: *Ik kom. Kom! Hij komt. Ale: wij komen, zij komen, atd.*

2. Spojení přídavného jména s podstatným jménem

v přísudku (na konci věty)	v přívlastku po: členu určitém ukazovacích zájmenech přívlastňovacích zájmenech	v přívlastku po: členu neurčitěm
<i>De stad is groot.</i>	<i>de/deze/die/mijn grote stad</i>	<i>een grote stad</i>
<i>Het dorp is groot.</i>	<i>het/dit/dat/mijn grote dorp.</i>	<i>een groot dorp</i> <i>groot dorp</i>
<i>Het dorp is niet groot.</i>		<i>geen groot dorp</i>
<i>De honden zijn goed.</i>	<i>de/deze/die/zijn goede honden</i>	<i>goede honden</i>
<i>De kinderen zijn groot.</i>	<i>de/deze/die/jouw grote kinderen</i>	<i>grote kinderen</i>
<i>De ouders zijn goed.</i>	<i>de/deze/die/onze goede ouders</i>	<i>goede ouders</i>

Shrnutí

a) V přísudku jsou přídavná jména bez koncovky – **nesklonná**.

b) V přívlastku přijímají přídavná jména koncovku **-e**.

!!! Jen ve středním rodě po členu neurčitěm (bez členu a po *geen*) zůstávají bez přípony: *een groot dorp, groot dorp, geen groot dorp*

c) V množném čísle mají přídavná jména v přívlastkovém postavení vždy koncovku **-e**. (Neurčitý člen v množném čísle není, podstatná jména jsou bez členu.)

Pravopis:

U přídavných jmen platí také pravidlo otevřených a zavřených slabik: *groot – grote; droog – droge; wit – witte*.

Látková podstatná jména se většinou používají bez členu: *Brood is lekker. Dat is lekker brood. Droog brood is niet lekker. Hete koffie is lekker.*

3. Rozkaz

Rozkazovací způsob se tvoří odtržením koncovky **-en** od infinitivu slovesa, čímž získáme **kmen** slovesa: *neem, hoor, studeer, help*.

Tento tvar používáme při **neformálním** hovoru (při tykání) v jednotném i množném čísle:

Jan, kom binnen! Noem me maar Jan!

Jan en Anneke, kom binnen!

Jongens, kom binnen!

Při **formálním** styku (při vykání) přidáme ke kmeni **-t** a osobní zájmeno **u**:
Meneer, komt u binnen! Noemt u het een dorp!

Meneer en mevrouw, komt u binnen! Dames en heren, komt u binnen!

Poznámka:

Sloveso zijn má nepravidelný rozkazovací způsob: *wees! weest u!* – buď, buďte!

V současné nizozemštině je tendence používat spíše tvary pro neformální rozkaz. Často se také rozkaz opisuje.

4. Zápor

typ 1

Heb je een hond?	Nee, ik heb geen hond.
Is het een dorp?	Nee, het is geen dorp, het is een stad.
Heb je verstand van auto's?	Nee, ik heb geen verstand van auto's.

typ 2

Kom je?	Nee, ik kom niet .
Bent u hier vreemd?	Nee, ik ben hier niet vreemd.
Ben je uit de buurt?	Nee, ik ben niet uit de buurt.
	Ik ben niet uit Nederland.

typ 3

Ken je de stad?	Nee, ik ken de stad niet .
Neem je de bus?	Nee, ik neem de bus niet .

V nizozemštině existují dva způsoby záporu – pomocí **geen** a **niet**.

Otázka: Kdy se používá *geen* a kdy *niet*?
Vyvoďte pravidlo na základě příkladů sami.

CVIČENÍ

1. Obměňujte:

1 Ik fiets elke dag naar school. Hij _____. 2 Ik hoor stappen in het bos.

Wij _____. 3 Ik weet het niet. Hij _____. 4 Ik heet Petra. Zij _____.

5 Ik noem het een stad. Jullie _____. 6 Ik breng een gast naar huis.

Zij _____. 7 Ik kom naar de stad. U _____. 8 Ik woon in Praag. Jullie _____.

2. Ptejte se. Použijte věty ze cvičení 1. Pracujte ve dvojicích:

Vzor: *Ik woon in Praag.*

1. Woon je ook in Praag?
2. Woont u ook in Praag?
3. Woont hij/zij ook in Praag?
4. Wonen zij ook in Praag?
5. Wonen jullie ook in Praag?

3. Obměňujte podle vzoru:

Vzor: *De stad is groot. Het is een grote stad.*

- 1 Het dorp is groot. 2 De streek is mooi. 3 De kinderen zijn nieuwsgierig.
- 4 De hond is goed. 5 De polder is prachtig. 6 De stad is klein. 7 De tafel is laag. 8 De heer is vreemd. 9 Het raam is dicht. 10 De lamp is wit.

4. Doplňte vhodné přídavné jméno k těmto podstatným jménům:

de buurt, de streek, de polder, de vader, de kinderen, de hond, het huis, het dorp

Vyberte si: *mooi, groot, goed, droog, laag, prachtig, klein, modern...*

5. Mooi nebo mooie? Doplňte přídavné jméno s neurčitým členem:

een _____ meisje, een _____ stad, een _____ dorp, een _____ hond,

een _____ bos, een _____ school, een _____ huis, een _____ broer,

een _____ zus, een _____ dag, een _____ naam, een _____ gast